

UNIVERSITAT RAMON LLULL

AMPLIANT HORITZONS

MEMÒRIA 2016

www.ibb.url.edu

CONTINGUTS

1. Qui som / Què fem.....	7
2. Docència	9
3. Recerca	14
4. Assessorament	19
5. Projectió social	20
6. Projectió internacional	31
7. Biblioteca i Centre de Documentació	32
8. Informació econòmica	33
9. Agraïments	34

Redacció i Coordinació de la publicació:
Maria José Abella (Comunicació) mjabella@ibb.url.edu
Edita: Institut Borja de Bioètica
Ediciones Gráficas Rey
c/ Albert Einstein, 54, C/B,
Nave 14-15; 08940 Cornellà de Llobregat (Barcelona)

MARGARITA BOFARULL BUÑUEL, RSCJ

PRESIDENTA DEL PATRONAT DE L'IBB

Memòria i agraïment van sempre de la mà en la presentació de les activitats i la vida que han acompanyat el camí de l'Institut Borja de Bioètica durant l'any.

2016 ens va donar l'oportunitat de celebrar, de diverses maneres, els 40 anys d'existència de la nostra Institució. Aquest període de temps és remarcable en l'àmbit de la bioètica, i més tenint en compte que l'IBB va ser pioner de la disciplina a Europa.

Amb ocasió d'aquest aniversari vàrem celebrar el III memorial Francesc Abel sj amb el tema "Passat, present i futur de la Bioètica". En el mateix acte del memorial vàrem lliurar els títols als alumnes de la X promoció del Màster universitari en Bioètica.

Tenim una manera d'entendre, viure i promoure la bioètica que vàrem expressar en el lema que ens va acompanyar durant tot l'any: "40 anys fent bioètica al costat de les persones".

Volem, i propiciem, una bioètica compromesa amb les persones i les societats, una bioètica promotora de justícia i solidaritat, una bioètica respectuosa i dialogant, alhora que competent professionalment.

Un vídeo institucional recollint els testimonis del que ha suposat l'Institut Borja per a diverses persones, i somniant futur, ens va mostrar l'abast de la llavor que va plantar el nostre fundador, Francesc Abel, SJ l'any 1976.

El meu agraïment a totes les persones que fan possible la vida de l'Institut amb la seva generosa dedicació, i a totes aquelles que van eixamplant cada dia el nombre de col·laboradors, alumnes i amics de l'Institut Borja de Bioètica. Tots ells en són la memòria viva i la nostra gran riquesa.

Una Institució com l'IBB, pionera a Europa en l'estudi, recerca, docència i assessorament en bioètica, gaudeix del seu bagatge i l'aprofita per projectar el futur amb renovada competència.

Les activitats de 2016 reflecteixen les múltiples relacions institucionals de l'Institut, la nostra especialització en bioètica en els àmbits de la salut, i la importància que té per a nosaltres la col·laboració i el compartir, cercant sempre l'excel·lència i el servei a les persones, institucions i societats.

MONTSERRAT ESQUERDA I ARESTÉ
DIRECTORA GENERAL

HELENA ROIG CARRERA
DIRECTORA ADJUNTA

L'any 2016 es va caracteritzar per la celebració del 40è aniversari de l'Institut Borja de Bioètica (IBB) i la consolidació de les línies estratègiques encetades en 2015: l'aposta per la formació universitària, l'aportació a la societat a través de la recerca i la innovació, i la col·laboració en xarxa amb altres centres i institucions que treballen en el camp de la Bioètica arreu del món.

Al llarg de 2016, es va consolidar i ampliar l'oferta formativa de l'IBB amb dues noves titulacions, el *Títol d'Expert Universitari (TEU) en Bioètica Aplicada en l'Àmbit Clínic i Assistencial* i el *TEU en Ètica Aplicada a l'Acció Social i Psicoeducativa* (ofert en col·laboració amb la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés - URL), i el pas d'un total de 739 alumnes per les nostres aules.

En l'àmbit de la docència també volem destacar la posada en marxa del programa de transformació del model pedagògic de l'Institut. Apostem per un model que posa l'alumnat en el centre, basat en el desenvolupament de competències per a donar resposta als reptes del món d'avui; un model, en definitiva, al servei del rigor que caracteritza la nostra institució i que respon més eficientment les necessitats d'aprenentatge de la nostra societat.

Pel que fa a la recerca, destaquem l'increment en l'activitat investigadora i el nombre de publicacions científiques. Així mateix, en 2016 l'IBB va establir convenis per a la coedició del prestigiós *Ramon Llull Journal of Applied Ethics* (juntament amb la Càtedra ETHOS-URL i Herder Editorial) i de la naixent *Revista Iberoamericana de Bioètica* (juntament amb altres 16 centres universitaris de Bioètica de l'àmbit iberoamericà). Aquestes noves ofertes editorials de l'IBB, de caire més acadèmic, venen a sumar-se i a complementar la consolidada revista *Bioètica & debat*, amb un to més divulgatiu.

A més, l'IBB va continuar el seu compromís amb la societat també a través de la seva tasca d'assessorament en múltiples comitès i comissions especialitzats, de la seva presència en els mitjans de comunicació i de la seva participació, sovint com a organitzador, en diversos actes públics.

Durant 2016 l'IBB va reforçar la seva internacionalització amb la consolidació de la seva xarxa de relacions internacionals i el pas per les seves aules d'alumnes de diverses nacionalitats. Així mateix, va començar a treballar més intensament en l'organització dels congressos internacionals *European Congress of Research Ethics Committees* (maig de 2017) i *2017 EACME Annual Conference* (setembre de 2017).

La fidelitat a la nostra missió fundacional es tradueix avui, quaranta anys després, a fer de l'IBB un centre universitari de referència en Bioètica en l'àmbit clínic i de les ciències de la vida, amb vocació i projecció internacional i compromès amb un món més just i compassiu. Volem acabar aquesta presentació agraint la feina i el compromís de totes les persones que, un any més, ho han fet possible.

1. Qui som i què fem?

L'Institut Borja de Bioètica-URL, fundat fa 40 anys (1976) per iniciativa del Dr. Francesc Abel i Fabre, SJ, va ser el primer centre específicament dedicat a la Bioètica que hi va haver a Europa. Des de l'any 2000 és part de la Universitat Ramon Llull (URL).

La missió de l'Institut Borja de Bioètica (IBB) és sensibilitzar la societat, assessorar, investigar i formar sobre el **deure de respectar la vida i la dignitat** humana, així com l'**entorn** natural, amb especial atenció als qui estan en situació de més **vulnerabilitat**.

Aquesta missió es desenvolupa en l'àmbit de la bioètica, des de l'humanisme cristià, mitjançant:

- L'estudi, la investigació i la reflexió per **crear coneixement**, promovent el diàleg fe-ciència-humanitats, al servei de la societat.
- La **formació** de persones compromeses socialment.
- La contribució al **debat** bioètic en els àmbits sanitari, social, eclesial, jurídic i polític.

L'IBB vol ser un centre universitari de referència en bioètica en l'àmbit clínic i de les ciències de la vida, amb vocació i projecció internacional i compromès amb un món més just i compassiu.

En aquesta Memòria trobareu el recull de les activitats que, amb aquesta finalitat, es van dur a terme durant l'any 2016.

EQUIP HUMÀ

PATRONAT

PRESIDENTA

MARGARITA BOFARULL BUÑUEL,
RSCJ

VICEPRESIDENT

LLORENÇ PUIG PUIG, SJ

SECRETARI

XAVIER ABEL LLUCH

VOCALS

JOAN CARRERA CARRERA, SJ

JORDI CRAVEN-BARTLE LAMOTTE
DE GRIGNON

JOSÉ LUIS FONSECA BRAVO, OH

MIGUEL MARTÍN RODRIGO, OH

NATALIA ALICIA PÉREZ NEIRA

BERNABÉ ROBLES DEL OLMO

JOAN VIÑAS SALAS

DIRECCIÓ

DIRECTORA GENERAL

MONTSERRAT ESQUERDA I ARESTÉ

DIRECTORA ADJUNTA

HELENA ROIG CARRERA

EQUIP ACADÈMIC

L'equip acadèmic de l'Institut està format per professionals de diferents disciplines, com la Medicina, la Filosofia, la Teologia, la Infermeria o el Dret, que compagin en la seva dedicació a la bioètica amb el seu propi àmbit professional.

- JOAN BERTRAN MUÑOZ
- ESTER BUSQUETS I ALIBÉS
- JUAN ANTONIO CAMACHO DÍAZ
- FRANCISCO JOSÉ CAMBRA LASAOSA
- XAVIER CLÈRIES I COSTA
- JORDI CRAVEN-BARTLE LAMOTTE
DE GRIGNON
- VICTÒRIA CUSÍ I SÁNCHEZ
- PAU FERRER I SALVANS
- SABEL GABALDÓN FRAILE
- RAMON MA. NOGUÉS CARULLA
- JOAN ORDI FERNÁNDEZ
- JOSÉ JAVIER ORDÓÑEZ ECHEVERRÍA
- JOSEP RAMOS MONTES
- CARMEN RODRIGO DE LARRUCEA
- BEGOÑA ROMÁN MAESTRE

PERSONAL D'ADMINISTRACIÓ

SECRETARIA ACADÈMICA
ANNA ALONSO VILALTA

COMUNICACIÓ
MARIA JOSÉ ABELLA SÁNCHEZ

ADMINISTRACIÓ
NOELIA CARRO ESPAÑOL

2. Docència

FETS DESTACATS

NOU TÍTOL D'EXPERT UNIVERSITARI EN BIOÈTICA APLICADA EN L'ÀMBIT CLÍNIC I ASSISTENCIAL

L'any 2016 l'IBB ha ampliat la seva oferta formativa amb la posada en marxa del seu nou títol d'Expert Universitari (TEU) en Bioètica Aplicada en l'Àmbit Clínic i Assistencial (15 ECTS). Es tracta d'un TEU que ofereix una formació en bioètica clínica, proporcionant tant una base de coneixements teòrics com, en un pla més pràctic, metodologia de resolució de casos clínics, així com formació en àmbits específics, en funció dels interessos de l'alumnat. S'ofereix en dues modalitats: semipresencial u online.

NOU TÍTOL D'EXPERT UNIVERSITARI EN ÈTICA APLICADA A L'ACCIÓ SOCIAL I PSICOEDUCATIVA

En 2016 l'IBB i la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés han ofert el nou títol d'Expert Universitari (TEU) en Ètica Aplicada a l'Acció Social i Psicoeducativa (15 ECTS). Es tracta d'un TEU

dirigit a l'adquisició de coneixements i habilitats en ètica aplicada a l'àmbit de l'acció social i psico-educativa, amb un enfocament molt pràctic. S'ofereix en modalitat semipresencial.

X SEMINARIO INTERNACIONAL DE BIOÉTICA AMB LA UNIVERSIDAD DEL DESARROLLO

8 i 9 de juliol de 2016. Aula Magna de la Clínica Alemana de Santiago de Chile

El 8 i 9 de juliol va tenir lloc el X Seminario Internacional de Bioètica, organitzat pel Centro de Bioètica de la Facultad de Medicina de la Universidad del Desarrollo (Xile) i l'Institut Borja de Bioètica-URL. El seminari es va dur a terme a Santiago de Xile i enguany va celebrar la seva 10a edició amb el títol **Envejecer con dignidad: un compromiso de todos**. El seminari va comptar amb conferències de Montse Esquerda, directora de l'IBB, i Begoña Roman, doctora en filosofia i membre del seu equip acadèmic.

ALTRES ACTIVITATS DOCENTS

MÀSTER UNIVERSITARI EN BIOÈTICA

El Màster universitari en bioètica ofereix una formació interdisciplinària de gran qualitat, necessària per a poder identificar, clarificar i resoldre des d'una perspectiva ètica, els principals problemes que planteja la vida humana en l'assistència sanitària i la recerca que permetrà als alumnes aprofundir en la seva formació com a professionals.

“El Màster universitari en Bioètica pretén donar un complement a la formació de grau de professionals sanitaris i també d'altres disciplines, que els permeti la seva aplicació pràctica i l'enriquiment personal”

Montse Esquerda
Directora general de l'IBB

CURSOS DE FORMACIÓ CONTINUADA

L'Institut Borja de Bioètica-URL ofereix diversos cursos de formació continuada adreçats a professionals i investigadors, en el camp de la bioètica i l'ètica aplicada a la recerca biomèdica.

Aquests cursos compten amb l'acreditació del Consell Català de la Formació Continuada de les Professions Sanitàries (CCFCPS)–Comisión de Formación Continuada del Sistema Nacional de Salud.

CURS INTENSIU D'ÈTICA I BONES PRÀCTIQUES CLÍNiques PER A L'INICI D'UN ESTUDI D'INVESTIGACIÓ (ONLINE)

L'IBB, compromès amb la formació en ètica de la recerca, imparteix aquest curs amb l'objectiu primordial de proporcionar als investigadors clínics una formació bàsica en la metodologia dels diferents tipus de recerca, amb especial èmfasi en l'aplicació de les anomenades Normes de Bona Pràctica Clínica.

Es tracta d'un curs *online* a disposició permanent dels investigadors, que el poden realitzar segons la seva disponibilitat i necessitat del temps.

CURS D'INICIACIÓ EN BIOÈTICA

Es tracta d'un curs bàsic amb l'objectiu de proporcionar coneixements fonamentals de bioètica, com la fonamentació, les habilitats de comunicació en els professionals de la salut o el diàleg bioètic.

CURSOS IN COMPANYY

L'IBB imparteix també cursos *in company*, és a dir, a petició d'institucions o centres sanitaris que sol·liciten formació en bioètica per als seus professionals de la salut o de l'àmbit social.

Aquests cursos personalitzats es dissenyen específicament per donar resposta a determinades propostes formatives com la fonamentació en bioètica clínica, les habilitats de comunicació amb el pacient, o el diàleg bioètic en els Comitès d'Ètica Assistencial. L'IBB també ofereix formació sobre la metodologia dels diferents tipus de recerca des de la perspectiva de les Normes de Bona Pràctica Clínica, o en Ètica per als professionals dels Serveis Socials.

II CURS INTENSIU D'ACTUALITZACIÓ EN BIOÈTICA: UPDATE EN BIOÈTICA

Aquest curs, iniciat amb èxit en 2015, ofereix un espai de formació sobre temes d'actualitat en Bioètica, conjugant els aspectes més teòrics amb temps per a la deliberació i el diàleg.

José Javier Ordóñez impartint classe en el II Update en Bioètica

El curs, acreditat pel Consell Català de Formació Continuada de les Professions Sanitàries, s'adreça a un públic divers: professionals que s'inicien en el món de la bioètica, ex-alumnes de l'Institut, membres de CEA i altres professionals interessats.

L'edició 2016 va abordar els següents temes d'actualitat:

- Quan un menor pot prendre decisions sanitàries? Reflexions al voltant de la reforma sobre l'autonomia en el menor. Aspectes clínics i legals.
- Dilemes ètics al voltant del final de la vida, l'ètica del tenir cura.
- Aspectes ètics en la disfòria de gènere/transsexualitat en nens i adolescents.
- La seguretat en els assaigs farmacèutics. Cal revalorar després de *Bi-trial*.

UNIVERSITAT D'ESTIU RAMON LLULL

L'edició 2016 de la Universitat d'Estiu Ramon Llull va comptar amb la Jornada *El respecte a la intimitat i la confidencialitat en el segle XXI. Un repte per als professionals de la salut*, organitzada per l'Institut Borja de Bioètica.

La Dra. M. Esquerda condueix el *Taller de casos pràctics sobre intimitat i confidencialitat en la pràctica assistencial*

CURSOS PER COL·LABORACIÓ AMB EL DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Des de fa anys l'IBB col·labora amb el Departament de Treball, Afers Socials i

Famílies de la Generalitat de Catalunya per promoure l'ètica en l'àmbit dels Serveis Socials.

En el marc d'aquesta col·laboració, durant l'any 2016 s'han impartit diverses conferències així com **4 Cursos especialitzats en ètica aplicada en l'àmbit de Serveis Socials**.

DOCÈNCIA EN COL·LABORACIÓ AMB ALTRES INSTITUCIONS ACADÈMIQUES

L'IBB també imparteix docència en col·laboració amb altres institucions acadèmiques.

Durant 2016 s'han dut a terme les següents col·laboracions:

- **Magíster Interuniversitari en Bioètica.** Universidad del Desarrollo (UDD; Chile) - Institut Borja de Bioètica.

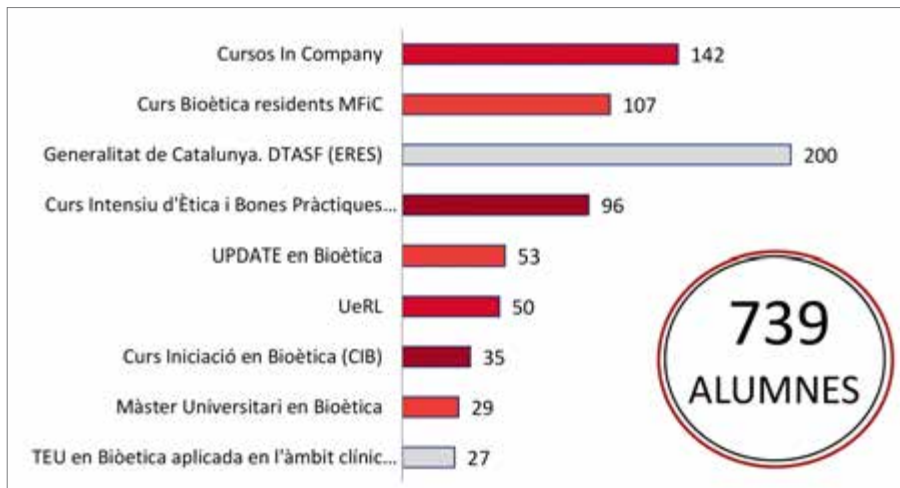
S'ofereix en el marc de conveni de col·laboració acadèmica que manté l'IBB amb el *Centro de Bioètica* de la *Facultad de Medicina, Clínica Alemana, Universidad del Desarrollo* (Santiago de Chile).

- **Curs de Bioètica per als residents de Medicina de Família i Comunitària (MFiC).** Unitat Docent de MFiC Barcelona Ciutat-Institut Català de la Salut - Institut Borja de Bioètica.
- **Màster Class: L'Ètica en intervenció social, necessitat o moda?** Fundació Pere Tarrés – Institut Borja de Bioètica.

- **Màster universitari en bioenginyeria.** Institut Químic de Sarrià-URL.
- **Máster Universitario en Bioètica.** Universidad Pontificia de Comillas.
- **Postgrau de Gestió dels Serveis Sanitaris.** Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació
- **Curs de Postgrau i d'Extensió Universitària *Humanització i atenció espiritual en societats plurals.*** EUI Sant Joan de Déu.

Estadístiques d'alumnes

Cursos propis / Cursos *In Company*

3. Recerca

FETS DESTACATS

En 2016 l'IBB ha establert convenis per a la coedició del prestigiós *Ramon Llull Journal of Applied Ethics* (juntament amb la Càtedra ETHOS-URL i Herder Editorial) i de la naixent *Revista Iberoamericana de Bioètica* (juntament amb altres 16 centres universitaris de Bioètica de l'àmbit iberoamericà). Aquestes noves ofertes editorials de l'IBB, de caire més acadèmic, venen a sumar-se i a complementar la consolidada revista *Bioètica & debat*, amb un to més divulgatiu.

LLANÇAMENT DE LA REVISTA IBEROAMERICANA DE BIOÈTICA

20 de maig de 2016. Universidad Pontificia de Comillas. Madrid

La *Revista Iberoamericana de Bioètica* és una revista científica de periodicitat quadrimestral editada com un *Open Access Journal* per l'Institut Borja de Bioètica juntament amb altres setze centres universitaris de l'àmbit iberoamericà.

El 20 de maig de 2016 va tenir lloc a Madrid, en el marc del *XXX Seminario Interdisciplinar de Bioètica*, la presentació de la *Revista Iberoamericana de Bioètica* a la Universidad Pontificia de Comillas.

La revista vol, des del rigor acadèmic, prestar un servei d'informació i formació al món de la bioètica iberoamericana. I pretén ser també una eina eficaç per a la formació integral dels alumnes en bioètica en diversos cursos, seminaris, màsters i programes de doctorat, així com a qualsevol professional interessat en la bioètica.

COEDICIÓ DEL RAMON LLULL JOURNAL OF APPLIED ETHICS

El *Ramon Llull Journal of Applied Ethics* és una revista de caire acadèmic publicada per la Càtedra Ethos-URL amb la col·laboració, des de l'any 2016, de l'Institut Borja de Bioètica.

La revista, editada íntegrament en anglès i inclosa en diversos sistemes d'indexació, està dedicada a la publicació d'articles originals, seleccionats a través d'un acurat procés de revisió per parells, sobre ètiques aplicades, com ara bioètica, ètica organitzativa, ètica empresarial, ètica dels mitjans de comunicació, ètica i psicologia, ètica i noves tecnologies o Responsabilitat Social Corporativa.

LECTURA DE LA TESI DOCTORAL *L'ÈTICA DEL TENIR CURA EN LEV TOLSTOI. UNA APROXIMACIÓ A PARTIR DEL RELAT "LA MORT D'IVAN ILITX", D'ESTER BUSQUETS.*

20 de maig de 2016. Facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Llull, Barcelona

El 20 de maig de 2016 va tenir lloc a la Facultat de Filosofia de Catalunya la lectura de la Tesi Doctoral titulada *L'Ètica del tenir cura en Lev Tolstoi. Una aproximació a partir del relat "La mort d'Ivan Ilitx", d'Ester Busquets*, membre de l'IBB i directora de la revista *Bioètica & debat*. La tesi va estar codirigida per Begoña Roman i Silvia Coll-Vinent.

"L'objectiu d'aquesta tesi doctoral consisteix a fer explícit el contingut de l'ètica del tenir cura en la novel·la *La mort d'Ivan Ilitx* (1886), de Lev Tolstoi. A través del personatge de Gueràssim es construeix un paradigma universal de les virtuts imprescindibles per als professionals de l'àmbit de la salut"

Ester Busquets

PRESENCIA EN REUNIONS CIENTÍFIQUES

Durant 2016, l'IBB ha continuat present en rellevants reunions científiques, com ara la trobada anual de la European Association of Centres of Medical Ethics (EACME), que va tenir lloc el mes de setembre a Lovaina, o la trobada anual de l'European Forum for Good Clinical Practices (EFGCP), que es va celebrar el mes de març a Brussel·les.

ALTRES ACTIVITATS DE RECERCA

REVISTA *BIOÈTICA&DEBAT*

La revista *Bioètica & Debat* pretén acostar l'actualitat de la reflexió bioètica, des del rigor i la fonamentació científica, al gran públic, en català i castellà.

Aquesta publicació quadrimestral, nascuda l'any 1995, representa la consolidació d'un projecte que té com a eix la promoció del diàleg entorn de totes les qüestions ètiques generades pel desenvolupament i l'aplicació de les ciències de la vida i les ciències de la salut.

NÚMEROS PUBLICATS EN 2016

Núm. 76 (setembre-desembre 2015)

La mort i el dol en la infància

Editorial: Infants davant la mort.
Limitació de l'esforç terapèutic a pediatria (Francisco José Cambra).
Aspectes ètics en l'atenció pal·liativa pediàtrica (Sergi Navarro)
El nen davant la pròpia mort (Núria Carsí)
El dol dels nens (Montse Esquerda, Clàudia Gilart)
Notícies
Biblioteca
Com tractar les persones (Ester Busquets)
Figurar-se la vida. Cartes a Déu (Tomás Domingo)

Núm. 77 (gener-abril 2016)

Drets i deures de la ciutadania en relació amb la salut i l'atenció sanitària

Editorial: Drets i deures de la ciutadania en relació amb la salut i l'atenció sanitària
La Carta de drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària (Sergio Ramos)
Neuroimatge en l'estat vegetatiu: llums o miratges? (Bernabé Robles)
Aspectes ètics de la investigació en els nens: la utilització de mostres biològiques. (Victòria Cusí)
Novament amb l'objecció de consciència dels farmacèutics (José Javier Ordóñez)
Notícies
Cas pràctic
Biblioteca

Humans animals versus animals no humans?

Editorial: El debat sobre els drets dels animals.

Humans animals *versus* animals no humans? (Jordi Ordi)

L'eugenèsia i el mite de la millora (Anna Porta i Bernabé Robles)

Què va poder passar en l'assaig clínic de BIOTRIALS? (Pau Ferrer)

Notícies

Cas pràctic: Ús de càmeres de videovigilància

Cinema: Taques netes. Hipòcrates (Tomás Domingo)

Biblioteca: Ètica dels serveis socials (Ester Busquets)

ARTICLES

- Aguiló J, Ferrer-Salvans P, García-Rozo A, Armario A, Corbí A, Cambra FJ, Bailón R, González-Marcos A, Caja G, Aguiló S, López-Antón R, Arza A, Garzón-Rey JM . **Cuantificación del estrés: información incompleta más un exceso de triunfalismo.** Réplica. Rev Neurol. 2016; 62(7):335-6.
- Alcorta-Garza A, San-Martín M, Delgado-Bolton R, Soler-González J, Roig H, Vivanco L. **Cross-Validation of the Spanish HP-Version of the Jefferson Scale of Empathy Confirmed with Some Cross-Cultural Differences.** Front Psychol. 2016;7:1002.
- Busquets E. **Com tractar les persones.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica, 2015; 76: 24-25
- Cambra FJ, Iriondo M. **Limitació de l'esforç terapèutic a pediatria.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica, 2015; 76: 3-7.
- Codina A, Cusí V. **Implicacions ètiques d'una col·lecció de mostres control de població pediàtrica.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2016; 77: 9-13.
- Cusí V. **Aspectes ètics de la investigació en nens: la utilització de mostres biològiques.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica, 2016; 77: 12-15.
- Esquerda M, Gilart C. **El dol dels nens.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica, 2015; 76: 17-21.
- Esquerda M, Yuguero O, Viñas J, Pifarre J. **La empatia mèdica, ¿nace o se hace? Evolución de la empatia en estudiantes de medicina.** Aten Primaria. 2016; 48(1):8-14.

- Ferrer Salvans P. **Què va poder passar en l'assaig clínic BIOTRIAL?** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2016; 78: 15-19.
- Navarro S. **Aspectes ètics en l'atenció pal·liativa pediàtrica.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l' Institut Borja de Bioètica, 2015; 76: 8-12.
- Ordóñez Echeverría JJ. **A vuelta con la objeción de conciencia de los farmacéuticos comunitarios.** Farmacéuticos comunitarios. 2016; 8(2): 24-27.
- Ordóñez Echeverría JJ. **Novament amb l'objecció de consciència dels farmacéutics.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2016; 77: 16-19.
- Ordi Fernández J. **Humans animals versus animals no humans?** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2016; 78: 3-8.
- Porta Pi-Sunyer A, Robles del Olmo B. **L'eugenèsia i el mite de la millora.** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2016; 78: 9-14.
- Robles B. **Neuroimatge en l'estat vegetatiu: llums o miratges?** Bioètica & debat: Tribuna oberta de l'Institut Borja de Bioètica. 2016; 77: 7-11.
- Yuguero O, Marsal JR, Esquerda M; Vivancos L, Soler-González J. **Association between low empathy and high burnout among primary care physicians and nurses in Lleida, Spain.** European Journal Of General Practice. 2016; 10: 1-7.

LLIBRES I CAPÍTOLS DE LLIBRE

- Buffí R, Busquets E. **Camerun. Negre sobre blanc.** Vic: Diac; 2016. 94 p.
- Esquerda M. **The child: the focus of protection and the holder of rights.** En: Ethical aspects of research with children. Barcelona: Fundació Grifols; 2016. Monographs of the Victor Grifols; 40.p.:36-45.

COMUNICACIONS EN CONGRESSOS

- Esquerda M, Roig H, Bofarull M, Pifarre J. Genetic test of mental disorders in childhood. 2016 EACME Annual Conference. Lovaina: European Association of Centres of Medical Ethics (EACME) & Centre for Biomedical Ethics and Law of the Catholic University of Leuven; 2016.
- Teaching Medical Ethics: Teaching To Be Virtuous Doctors Or Just Doctors With Practical Deliberation Skills (AIEE). Fourth International Conference on Ethics Education. Logroño: International Association for Education in Ethics (IAEE) & Center for Biomedical Research of La Rioja (CIBIR) of the Rioja Salud Foundation (FRS); 2016.

TESIS DOCTORALS

- Busquets E, Roman B[dir.], Coll S[codir.]. **L'ètica del tenir cura en Lev Tolstoi: una aproximació a partir del relat "La mort d'Ivan Ilitx".** [tesi] Barcelona: Universitat Ramon Llull; 2016. 350 p. Data defensa: 01/2016.

INVESTIGACIÓ EN COL·LABORACIÓ AMB ALTRES INSTITUCIONS ACADÈMIQUES

L'IBB manté un Conveni de col·laboració amb la *Fundación Rioja Salud*, a través del *Centro de Investigación Biomédica de La Rioja* (CIBIR), per al desenvolupament conjunt d'activitats d'investigació en bioètica.

4. Assessorament

FETS DESTACATS

L'IBB PARTICIPA EN LA PLATAFORMA DE DIÀLEG DEL PROJECTE SPRINTT

El projecte SPRINTT és un assaig clínic amb l'objectiu de validar un paradigma d'intervenció en la identificació de les persones en situació de risc i avaluar les intervencions terapèutiques innovadores contra la debilitat física i la discapacitat motora.

El projecte compta amb una plataforma de diàleg o grup de treball, en la que participa l'IBB. Aquest grup està compost per pacients i cuidadors; professionals de la salut i experts científics; especialistes en ètica; i experts en seguretat, privacitat i bioinformàtica, emmagatzemament i ús de dades, tots ells provinents de diferents països.

L'objectiu del grup és supervisar el projecte d'investigació SPRINTT i abordar els diferents problemes que puguin sorgir en el seu desenvolupament, per tal que aquest projecte satisfaci adequadament les necessitats dels pacients i els professionals sanitaris.

ALTRES ACTIVITATS D'ASSESSORAMENT

PARTICIPACIÓ EN COMISSIONS, COMITÈS AESSORS I GRUPS DE TREBALL

- Comissió de Recerca en matèries de política científica de la Universitat Ramon Llull.

- Comitè d'Ètica de la Recerca de la Universitat Ramon Llull (CER-URL).
- Grup de treball del Comitè de Bioètica de Catalunya (CBC) per a comentar el nou Real Decret 1090/2015 sobre Assajos Clínics.
- Comissió de Deontologia del Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona.
- Comissió Deontològica del Col·legi Oficial de Metges de Lleida.
- Comitè d'Avaluació de Medicaments d'Utilització Hospitalària (CAMUH), dependent de l'Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques (AATRM) del Servei Català de la Salut.
- Grup de Treball conjunt AEMPS (Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios)-CEIm (Comités de Ética de la Investigación con medicamentos) per a l'elaboració i manteniment del *Memorando de Colaboración e Intercambio de Información entre la Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios y los Comités de Ética de la Investigación con medicamentos*, amb l'objectiu d'establir les responsabilitats respecte a l'avaluació d'assaigs clínics. Grupo de Coordinación de Ensayos Clínicos de los CEIm.

COMITÈS D'ÈTICA ASSISTENCIAL I COMITÈS D'ÈTICA D'INVESTIGACIÓ CLÍNICA

- CEA de l'Hospital Sant Joan de Déu (Esplugues de Ll.)
- CEA de l'Hospital Sant Joan de Déu (Martorell)
- CEA del Parc Sanitari Sant Joan de Déu (Sant Boi de Ll.)
- CEIC de la Fundació Sant Joan de Déu
- CEIC de la Clínica Eugin

5. Projectió Social

La missió de l'IBB inclou la contribució al debat bioètic en els àmbits sanitari, social, eclesial, jurídic i polític, amb l'objectiu de construir un món més just i compassiu. Per això l'IBB participa, sovint com a organitzador, en diferents actes, jornades i conferències, on pugui donar-se el diàleg bioètic, des de la riquesa que proporciona la pluralitat que caracteritza la nostra societat.

ACTES, JORNADES I CONFERÈNCIES ORGANITZATS O COORGANITZATS PER L'IBB

L'INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA-URL VA CELEBRAR EL SEU 40È ANIVERSARI

2 de juny de 2016. Auditori de l'Edifici Docent Sant Joan de Déu

En el marc de la celebració del seu 40è aniversari, l'Institut Borja de Bioètica URL va organitzar la III Jornada Memorial Francesc Abel amb el títol "40 anys fent bioètica al costat de les persones".

Va obrir l'acte **Josep M. Garrell**, rector de la URL, acompanyat de la **Gna. Margarita Bofarull**, RSCJ, presidenta del Patronat de l'Institut Borja de Bioètica, i de **Montserrat Esquerda**, directora general d'aquesta institució.

Josep M. Garrell va felicitar l'Institut Borja de Bioètica pel seu 40è aniversari, reconeixent la tasca d'aquesta institució com a pionera en la docència, recerca i difusió de la bioètica. Garrell va ressaltar la íntima vinculació entre l'Institut i el seu fundador, el Dr. Abel, tot recordant el seu carisma i la seva significació en l'àmbit internacional com a introductor de la bioètica a Europa després de la seva etapa al *Kennedy Institut of Ethics*, de la Universitat de Georgetown (Washington). Amb un to desenfadat, va relatar dues anècdotes personals sobre la seva relació amb el Dr. Abel.

Margarita Bofarull va posar l'accent en la commemoració del 40è aniversari de l'Institut Borja de Bioètica-URL i en la seva llarga trajectòria, des que va ser fundat pel Dr. Abel, recordant la seva important contribució a la consolidació de la Bioètica en els àmbits acadèmics mèdics, teològics i filosòfics, i també en els sociològics i biològics, sempre al servei de la ciutadania des del rigor

intel·lectual. La Gna. Bofarull va recordar també totes les persones i institucions que han fet possible la difusió de la disciplina de la bioètica, fent especial esment a l'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu.

Montserrat Esquerda va presentar l'audiovisual *40 anys al servei de la bioètica* realitzat amb motiu del 40è aniversari de l'Institut Borja de Bioètica.

Projecció del vídeo *40 anys al servei de la bioètica*

A continuació va prendre la paraula **Ester Busquets**, doctora en filosofia i membre de l'Institut, qui va assenyalar la coincidència d'una doble celebració, per una banda el 40è aniversari de l'IBB i, per l'altra, els 75 números de la revista *Bioètica & debat*, de la qual en va destacar el caràcter divulgatiu i pedagògic.

Ester Busquets durant la seva intervenció

Tot seguit va presentar la taula rodona *Passat, present i futur de la bioètica*, que va comptar amb la participació de la **Dra. M. Pilar Nuñez**, vicedirectora de l'Institut

Borja de Bioètica (1990-99), el **Dr. Francesc Torralba**, director de la Càtedra d'Ètica Aplicada ETHOS-URL, i el **Dr. Javier de la Torre**, director de la Càtedra de Bioètica de la Universidad Pontificia de Comillas.

M. Pilar Nuñez en la seva exposició va fer un recorregut històric sobre l'inici i el desenvolupament de la bioètica en el passat, destacant-ne alguns episodis mèdics, tecnològics o sociològics rellevants, així com el canvi de paradigma que es va produir en el moment en què l'ésser humà va passar de ser només subjecte de la ciència a ser també objecte d'estudi, plantejant-se així nous reptes.

La seva exposició es va dividir en tres blocs, corresponents a la influència de la bioètica a Europa, EE.UU i Espanya, fent un repàs dels autors més destacats de les diferents escoles, amb especial èmfasi en la participació de l'Institut Borja de Bioètica en els debats d'abast nacional i internacional.

M. Pilar Nuñez en la seva exposició

Francesc Torralba, en un to erudit però col·loquial a la vegada, va parlar del present de la bioètica fent esment de la dificultat d'identificar-ne els principals trets, per la falta de perspectiva inherent a qualsevol anàlisi d'una situació present.

Va incidir en la globalització de la bioètica i els conflictes que se'n deriven: augment de la interdependència, emergència de l'animalisme, difuminació de la fronte-

ra tecnològica-humanística i irrupció de nous escenaris demogràfics, entre d'altres. També va subratllar la creixent importància que l'ètica de la gerontologia adquirirà a Europa en els propers anys.

Francesc Torralba durant la seva conferència

Javier de la Torre en la seva intervenció va esbossar les perspectives del futur de la bioètica. Al seu parer, els trets més importants de la bioètica de les properes dècades en el nostre context seran una major consciència de la complexitat dels temes i de la dificultat d'articular la interdisciplinarietat, un major grau d'especialització i professionalització, una major presència de les dimensions socials i culturals, la recerca de noves fonamentacions filosòfiques, una preocupació més gran en els temes del final de la vida i de l'envelliment i una bioètica desenvolupada per equips i institucions compromeses més que per figures individuals. Segons les seves paraules, "en aquest futur, sens dubte, l'Institut Borja tindrà, tant a Europa com en el context Iberoamericà, un lloc privilegiat i una veu qualificada".

Seguidament es va procedir a l'acte acadèmic de graduació amb el lliurament dels títols als graduats i graduades de la 10ª promoció del **Màster universitari en bioètica** (2013-2015), majoritàriament provinents de l'àmbit de les ciències de la salut, i amb un alt perfil acadèmic.

Montserrat Esquerda va expressar la seva cordial enhorabona a tots els graduats i graduades, agraïnt la confiança dipositada en l'Institut Borja de Bioètica-URL per assolir la seva formació en bioètica i recordant expressament a tots aquells graduats que per llunyania geogràfica no van poder ser presents. Tot seguit, Ximena Ortega, representant l'alumnat graduat, va pronunciar unes paraules d'agraïment envers el Màster universitari en bioètica i la Universitat Ramon Llull.

Grup d'alumnes graduats de Màster

La clausura de l'acte va córrer a càrrec de **Josep M. Garrell**, rector de la Universitat Ramon Llull, que va felicitar els nous graduats i va recalcar la importància del grau d'especialització que confereix el Màster i l'enriquiment que aquest suposa tant a nivell personal com professional. Seguidament va felicitar i encoratjar l'Institut Borja de Bioètica-URL a continuar la seva trajectòria de futur.

Josep M. Garrell, rector de la URL, cloent l'acte

IX JORNADA D'ACOMPANYAMENT AL DOL I A LA MALALTIA

11 de març de 2016. Universitat de Lleida

La Facultat de Medicina de la Universitat de Lleida, els Grups d'Acompanyament al Dol de Lleida i l'Institut Borja de Bioètica van organitzar la Jornada **Com ajudar als nens en el dol**.

Montserrat Esquerda, directora general de l'Institut Borja de Bioètica-URL va intervenir amb l'espai temàtic "Com ajudar als nens en el dol".

Joan Bertran, membre de l'equip acadèmic de l'IBB, va intervenir en l'espai temàtic "Dol i cures pal·liatives" i en la taula rodona "Acompanyament en la mort i la malaltia" amb la ponència "La malaltia al final de la vida".

II REUNIÓ DE FUNDACIONS DE TECNOLOGIA I RECERCA DE LA COORDINADORA CATALANA DE FUNDACIONS

20 de setembre de 2016. Auditori de la Fundació Cercle d'Economia

Com a membre de la Comissió de Tecnologia i Recerca de la Coordinadora Catalana de Fundacions, l'IBB va participar en l'organització d'aquesta jornada, que va comptar amb la presència del professor d'Economia, exconseller d'Economia i Coneixement del govern català i actual president de la Fundació BIST (Barcelona Institute of Science and Technology), Andreu Mas-Colell.

ELS CAFÈS DE LA RECERCA DE LA COORDINADORA CATALANA DE FUNDACIONS

L'IBB també ha participat en l'organització dels Cafès de la Recerca de la Coordinadora Catalana de Fundacions. Enguany se n'han celebrat quatre:

- 9 de febrer de 2016. Ponent: Montserrat Vendrell, directora general de The Barcelona Institute of Science & Technology (BIST), que aplega el Centre de Regulació Genòmica (CRG), l'Institut Català de Ciències Químiques (ICIQ), l'Institut Català de Nanociència i Nanotecnologia (ICN), l'Institut Català de Ciències Fotòniques (ICFO), l'Institut de Física d'Altes Energies (IFAE) i l'Institut de Recerca Biomèdica (IRB).
- 15 de març de 2016. "L'eficàcia creativa de les persones". Ponent: Franc Ponti, professor d'Estratègia, Lideratge i Persones d'EADA.
- 20 de juliol de 2016. Ponent: Lluís Rovira, director de la Fundació Institució dels Centres de Recerca de Catalunya (I-CERCA).
- 20 de desembre de 2016. Ponent: Miquel Puig, director general del Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya.

XXXI JORNADES DE BIOÈTICA UNIVERSITAT DE LLEIDA- INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA

24 i 26 d'octubre de 2016. Aula Magna
de la Facultat de Medicina de la
Universitat de Lleida

El departament de Cirurgia de la Facultat de Medicina de la Universitat de Lleida i l'Institut Borja de Bioètica organitzen cada any aquestes jornades, que enguany es van celebrar sota el títol *Justícia, sostenibilitat i recursos sanitaris*.

Montse Esquerda, directora general de l'IBB, va participar amb la conferència "La salut: del model biopsicosocial al de salut sostenible".

XI JORNADA DELS COMITÈS D'ÈTICA ASSISTENCIAL DE CATALUNYA 2016

4 de novembre de 2016. Esplugues
de LL.

Acte d'inauguració de les Jornades

El Comitè d'Ètica Assistencial de l'Hospital Sant Joan de Déu (HSJD) i l'Institut Borja de Bioètica van ser els organitzadors de la Jornada de CEA de Catalunya d'enguany, amb el títol *Ètica i Pediatria: Comunicació i Decisions*.

Margarita Bofarull, presidenta del CEA de l'HSJD i del Patronat de l'IBB va inaugurar l'acte; Montserrat Esquerda va impartir la conferència inaugural, "La presa de decisions i informació en el nen i adolescent", i Francisco José Cambra, membre de l'IBB, la conferència "Tenen límits les decisions sanitàries dels pares?".

25 ANYS DE LA UNIVERSITAT RAMON LLULL

Aquest any es va celebrar els 25 anys de l'aprovació de la Universitat Ramon Lull per part del Parlament de Catalunya, l'any 1991. L'Institut Borja de Bioètica com a institució universitària de la URL es va afegir als actes que es varen celebrar durant el 2016.

Acte central del 25è aniversari de la URL a la
Casa Llotja de Mar de Barcelona

PONÈNCIES EN ACTES, JORNADES I CONFERÈNCIES

JORNADA 25 ANYS DE LA SOCIETAT CATALANA DE BIOÈTICA

Barcelona, 21 de juny de 2016. Barcelona

La Societat Catalana de Bioètica en Ciències de la Salut va celebrar el seu vint-i-cinquè aniversari durant l'any 2016. Per festejar-ho, va organitzar un acte en què va participar l'Institut Borja de Bioètica i on es van mostrar les diferents sensibilitats de la bioètica a Catalunya i la seva contribució al desenvolupament d'aquesta disciplina.

Margarita Bofarull, presidenta del Patronat de l'IBB, va intervenir en la Taula rodona sobre "Les aportacions a la bioètica des de Catalunya".

ALTRES ACTES, JORNADES I CONFERÈNCIES

- SESSIÓ LA REFORMA DE L'ARTICLE 9 DE LA LLEI D'AUTONOMIA DEL PACIENT: UN PAS ENRERE? Societat Catalana de Dret Sanitari.
- DEBATEM SOBRE LA SALUT INFANTO JUVENIL. IV Setmana de la Psicologia "Wich is your choice". Associació d'Estudiants de Psicologia de Lleida (AEP-UdL).
- L'ÈTICA AL SERVEI DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL. 50è aniversari de la Fundació El Maresme. Mataró.
- EL DICTAMEN ÚNICO EUROPEO DEL REGLAMENTO UE 536/2014 CONVERGENCIAS Y DIVERGENCIAS ENTRE LOS ESTADOS MIEMBROS. Jornada discu-

sión sobre Nueva legislación sobre ensayos clínicos. Fundación Sermes. Madrid.

- L'ÈTICA DEL TENIR CURA A PARTIR DE LA NOVEL·LA LA MORT D'IVAN ILITX". II Jornades d'actualització en infermeria. Hospital Comarcal del Pallars. Tremp (Lleida).
- MORT I DOL EN LA SOCIETAT ACTUAL. Conferències DIXIT Tarragona.
- PRESENTACIÓN GENERAL QUÈ ÉS UN COMITÉ DE BIOÈTICA. Jornadas Pastoral de la Salud y Bioética II. Confer, Madrid.
- LA MORT EN LA PRÀCTICA ASSISTENCIAL DIÀRIA; ESTEM ELS PROFESSIONALS SANITARIS PREPARATS PER AFRONTAR LA MORT?. Jornada Estàs preparat? Cara a cara amb la mort. Servei d'Atenció Espiritual i Religiosa PSSJD. Sant Boi Ll.
- PERSPECTIVA FILOSÒFICA. Taula rodona "El final de la vida des de diferents visions". I Jornada: Ètica al final de la vida. Reflexionem sobre els tractaments de suport vital. CEA Hospital Universitari Dr. Josep Trueta. Girona.
- TALLER: CASOS CLÍNICS EN PAIDOPSIQUIATRIA. XXII Reunió Anual de la Societat Catalana de Pediatria. Tortosa.
- CAUSES I EFECTES DEL MALTRACTAMENT INFANTIL. Taula rodona Jornada Maltractament infantil. Diputació Lleida. Institut d'Estudis Ilerdencs. Universitat de Lleida.
- LOS COMITÉS DE ÉTICA DE LA INVESTIGACIÓN ANTE LOS NUEVOS RETOS EN INVESTIGACIÓN". Taula rodona III Congreso ANCEI. Vitoria.
- ÉTICA COMO RESPONSABILIDAD DE LA SUPERVIVENCIA". XLI Jornadas Nacionales de Delegados de Pastoral de la Salud. Madrid.
- ENTRE L'ATENCIÓ I LA IATROGÈNIA: AJUSTANT LA DEMANDA". Taller d'ètica: discutir per a consensuar. Comitè de Bioètica de HU Institut Pere Mata i Villablanca Serveis Assistencials. Reus.

- HACIA LAS PERSONAS ACTIVAS CON LAS PERSONAS CON PROBLEMAS DE SALUD MENTAL. Jornada Día Mundial de la Salud Mental. Confederación Salud Mental España. Madrid.
- LA CONFIDENCIALITAT DE LA HISTÒRIA CLÍNICA COMPARTIDA, LES DIFERENTS MIRADES. Taula rodona Societat Catalana de Bioètica en Ciències de la Salut, la Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària – CAMFIC – i la Societat Catalana de Documentació Mèdica. Barcelona.
- ACTUALITZACIÓ DEL CODI DE DEONTOLOGIA. 3r Congrés de la Professió Mèdica de Catalunya. Girona.
- SABEM COMUNICAR ALLÒ QUE VOLEM TRANSMETRE?; VOLER SER IMMORTALS... QUÈ DEMANEM COM A SOCIETAT; FUTILITAT EN LA PRÀCTICA CLÍNICA. TRACTAMENTS I EXPLORACIONS. I Jornada del Comitè d'Ètica Assistencial del Consorci Sanitari de Terrassa.
- APEGO Y DESAPEGO. XII Jornadas sobre Duelo. Centro de Humanización de la Salud. Religiosos Camilos. Madrid.
- PRESENTACIÓ EUREC Meeting 2017 in Barcelona. Ordinary General Meeting of EUREC (Associació Europea de Comitès Ètics de Recerca). Berlín.
- LAUDATO SÍ, DESDE UNA PERSPECTIVA ÉTICA. LÍNIAS DE RECERCA ACTUALS EN BIOÈTICA. Simposi internacional sobre una lectura ecumènica de Laudato Sí' del Santo Padre Francisco sobre el Cuidado de la Casa Común. Universidad Centroamericana-UCA. Managua.
- I Jornada d'Ètica de la Investigació ACM. Grup de treball Ciències de la Salut. Com fer una autoavaluació dels complimentes ètics en els projectes d'investigació?. Universitat Ramon Llull.

VISITES INSTITUCIONALS

Iva Rincic i Amir Muzur

Del 18 a 22 d'abril de 2016

Durant la setmana del 18 al 22 d'abril l'Institut Borja de Bioètica (IBB)-URL va rebre la visita d'**Iva Rincic**, sociòloga, i d'**Amir Muzur**, metge i especialista en Història Medieval, tots dos professors del Departament de Ciències Socials i Humanitats Mèdiques de la Facultat de Medicina i del Departament de Salut Pública de la Facultat d'Estudis de la Salut de la **Universitat de Rijeka (Croàcia)**. Els professors estan duent a terme un estudi sobre els orígens de la Bioètica a Europa. Dins d'aquest context, van venir a realitzar un estudi de camp sobre l'IBB-URL, que ostenta l'honor de ser la primera institució dedicada a la Bioètica que es va constituir en el nostre continent, enguany fa ja 40 anys. L'estada dels professors va servir, a més, per establir ponts i línies de treball i recerca conjuntes entre la Universitat de Rijeka i l'IBB-URL.

Iva Rincic i Amir Muzur

Comitè Executiu de l'European Association of Centres of Medical Ethics (EACME)

28 d'abril de 2016

L'Institut Borja de Bioètica (IBB)-URL va rebre la visita del **comitè executiu de l'European Association of Centres of Medical Ethics (EACME)**, associació de la qual n'és membre fundador. Aquesta visita va permetre que el comitè executiu de l'EACME conegués de primera mà l'IBB-URL i va ser ocasió per avançar en els preparatius de l'organització de la Conferència Anual de l'EACME 2017, de la qual l'IBB-URL en serà la seu.

El Comitè executiu amb les directores de l'IBB

Olga Torres

29 abril 2016

La Dra. Olga Torres és membre del Comitè Nacional de Bioètica de Cuba i va voler conèixer de primera mà l'equip de l'IBB.

La Dra. Olga Torre amb les directores de l'IBB

COMUNICACIÓ

El Departament de Comunicació de l'Institut Borja de Bioètica-URL ha continuat treballant en l'àmbit de la divulgació del coneixement i la recerca en bioètica, i de la projecció social de l'IBB, principalment mitjançant les pàgines web, xarxes socials i *newsletter* de l'Institut.

A més de la web institucional, l'IBB compta amb el **portal *Bioètica & debat***, una pàgina web interactiva d'accés lliure i gratuït per a tots els seus usuaris, de continguts de bioètica, on es recullen articles, materials, recursos formatius, novetats bibliogràfiques i llibres electrònics, fòrums de debat i agenda d'activitats constantment actualitzada.

Les **xarxes socials** esdevenen una àgil eina de comunicació de l'IBB, on es pot trobar informació sobre actes i esdeveniments en els que l'IBB d'alguna manera hi participa, sobre novetats editorials o bibliogràfiques en bioètica o sobre temes de bioètica d'interès en el moment actual. Els diferents canals compten amb més de 3.000 seguidors.

La ***newsletter*** de l'IBB, de publicació bimensual, compta amb més de 20.000 subscriptors, en la seva majoria professionals del camp sanitari i de la recerca.

En la pàgina següent trobareu uns gràfics del treball realitzat durant 2016 amb les diferents eines de comunicació digital de l'IBB.

COMUNICACIÓ EN LÍNIA

L'INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA PÚBLICA DIÀRIAMENT
CONTINGUT A LES XARXES SOCIALS I ALS SEUS PORTALS WEBS

WEB

VISITES: 136.339
USUARIS MENSUALS: 11.362
NOTES PREMSA: 7
ACTES AGENDA: 67
NEWSLETTERS ENVIADES: 6
SUBSCRIPCIÓ NEWS: 20.000

www.ibb.url.edu

PORTAL

VISITES: 132.559
USUARIS MENSUALS: 11.047
ARTICLES: 511
ENLLAÇOS ENTITATS I RECURSOS: 6
ENLLAÇOS LLIBRES: 95
ENLLAÇOS OPEN ACCESS: 6

www.bioetica-debat.org

FACEBOOK

SEGUIDORS: 530
POSTS PUBLICATS: 796

www.facebook.com/InstitutBorjadeBioetica/

TWITTER

SEGUIDORS: 1.547
TUITS PUBLICATS: 729

[@IBBioetica](https://twitter.com/IBBioetica)

TWITTER

SEGUIDORS: 1.172
TUITS PUBLICATS: 601

[@BibliotecaIBB](https://twitter.com/BibliotecaIBB)

YOUTUBE

SUBSCRIPCIÓ: 13
VIDEOS PENJATS: 2

[IBBioetica Bioetica](https://www.youtube.com/IBBioetica)

L'IBB ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ

M. Esquerda
“Hackejant” el genoma humà
Diari ARA 7/02/2016

M. Esquerda
L'homeopatia: enganyar o no enganyar?
Diari ARA 10/3/2016

M. Esquerda
La societat plural, un repte per als metges
Diari ARA 7/09/2016

Percepción de la muerte por los estudiantes: un velo por descorrer
DIARIO MÉDICO 7/11/2016

L'homeopatia i altres teràpies complementàries

Tot i ser una professió regulada, el treball homeopàtic no té cap garantia de qualitat. El treball homeopàtic és una professió que no té cap garantia de qualitat. El treball homeopàtic és una professió que no té cap garantia de qualitat. El treball homeopàtic és una professió que no té cap garantia de qualitat.

L'homeopatia i altres teràpies complementàries
Revista del Col·legi de Metges de Barcelona, Maig 2016

Declaracions als mitjans de comunicació:

- El Mundo: Científicos chinos logran crear esperma de ratón en el laboratorio (26/2/2016).
• Catalunya Religió: "Estàs preparat? Cara a cara amb la mort" 3/05/2016).
• Catalunya Religió: Jornada IBB "L'Institut Borja de Bioètica: 40 anys de diàleg entre disciplines" (5/6/ 2016).
• TV3: Entrevista Signes dels Temps sobre l'acte de celebració dels 40 anys de l'Institut Borja de Bioètica-URL (18/06/2016).
• Catalunya Ràdio: Una menor serà criogenitzada tras una històrica batalla legal en el Reino Unido (18/11/2016).

M. Esquerda
Repensant els sistemes sanitaris
El Periódico de Catalunya
4/10/2016

6. Projeció Internacional

En un món globalitzat cada vegada té més sentit el treball en xarxa amb altres institucions d'arreu del món. En aquest sentit, l'IBB ha consolidat i ampliat en els darrers anys la seva xarxa de relacions internacionals, tant pel que fa a la docència, com a la recerca o l'assessorament.

XARXES INTERNACIONALS DE BIOÈTICA

EUROPEAN ASSOCIATION OF CENTRES OF MEDICAL ETHICS (EACME)

L'IBB és membre de la European Association of Centres of Medical Ethics (EACME), de la qual n'és, a més fundador. Com a tal, participa cada any de les trobades anuals d'aquesta associació així com en les decisions estratègiques sobre la mateixa.

EUROPEAN FORUM OF GOOD CLINICAL PRACTICES

L'IBB també és membre de l'European Forum for Good Clinical Practice (EFGCP), una entitat sense ànim de lucre, fundada per professionals de la recerca biomèdica, amb l'objectiu de promoure l'ètica de la recerca i l'ús habitual d'alts estàndards de qualitat en tots els estadis de la recerca biomèdica al llarg de tota Europa.

EUROPEAN CLINICAL ETHICS NETWORK (ECEN)

L'Institut participa en aquesta Xarxa Europea d'Ètica Clínica constituïda en 2005 amb la finalitat de compartir activitats en aquest àmbit. Es tracta d'un grup de treball integrat per 27 membres de 12 països europeus que es reuneixen dues vegades l'any.

CONVENIS INTERNACIONALS AMB ALTRES INSTITUCIONS

L'IBB manté convenis internacionals amb algunes institucions amb l'objectiu de desenvolupar projectes conjunts en docència, recerca i assessorament:

- Conveni de col·laboració amb la **Universidad de Desarrollo (Santiago de Chile)** – *Centro de Bioètica de la Facultad de Medicina*, per impartir el *Magíster Interuniversitario de Bioètica* i organitzar el *Seminario Internacional de Bioètica*.
- Conveni de col·laboració amb la **Universidad Ces (Colòmbia)** per a la cooperació acadèmica i cultural en l'àmbit de la bioètica.
- Conveni de col·laboració amb la **Universidad Centroamericana (UCA) de Nicaragua** per desenvolupar cursos i títols en Bioètica promovent l'intercanvi acadèmic i cultural d'estudiants, docents i investigadors.

7. Biblioteca i Centre de Documentació

El fons documental i bibliogràfic de l'Institut Borja de Bioètica-URL constitueix la biblioteca especialitzada en bioètica més important d'Europa.

La Biblioteca i Centre de Documentació en Bioètica forma part de la Xarxa de biblioteques de la Universitat Ramon Llull i com a tal és present a:

Catàleg
Col·lectiu
de les
Universitats
de Catalunya

Catàleg de Publicacions Periòdiques en Biblioteques de Ciències de la Salut Espanyoles

La Biblioteca en xifres:

Durant l'any 2016 s'han incorporat **51 nous llibres**.

El fons de l'hemeroteca ofereix **196 títols individuals de revistes** (incloent-hi donacions i compres) en paper. En

aquest fons de revistes cal destacar-ne les més importants en bioètica: *American Journal of Bioethics*, *The Hastings Center Report* i *Bioethics*.

La Biblioteca també està present a *Dialnet* i a *RACO* (Revistes Catalanes amb Accés Obert) perquè s'hi indexen revistes pròpies com *Bioètica & debat* i també *Ramón Llull Journal of Applied Ethics*.

Durant 2016 s'han realitzat:

- **48 préstecs de llibres a usuaris de la URL**
- **34 préstecs de llibres a biblioteques del CSUC**
- **85 peticions d'articles** a través del Servei d'Obtenció de Documents a les diferents biblioteques.

Aquest any s'ha iniciat una primera fase d'adequació més precisa del fons a la temàtica de bioètica, fent-ne una reordenació del mateix, així com de les subscripcions a revistes.

Des de la biblioteca de l'IBB s'ha continuat proporcionant suport a la recerca, tant a alumnes com a professionals relacionats amb l'Institut Borja de Bioètica.

8. Informació Econòmica

BALANÇ DE SITUACIÓ BIOÈTICA

a 31/12/2016, expressat en €

ACTIU

Actiu no corrent	958.750,95
Immobilitzat intangible	1.504,70
Immobilitzat material	4.766,32
Inversions immobiliàries	83.842,86
Inversions financeres a ll.t.	868.637,07
Actiu corrent	942.277,48
Existències	11.900,00
Realitzable	154.813,38
Inversions financeres a c.t.	161.481,31
Disponibile	610.931,36
Despeses anticipades	3.151,43
TOTAL:	1.901.028,43

PASSIU I PATRIMONI NET

Patrimoni net	1.797.225,19
Fons propis	1.703.995,67
Resultats	-16.233,58
Subvencions	93.229,52
Passiu no corrent	370,00
Passiu Corrent	103.433,24
Ing. Anticipats	62.871,87
Exigible	40.561,37
TOTAL:	1.901.028,43

9. Agraïments

Volem agrair l'esforç de totes aquelles persones i institucions que fan possible portar endavant el nostre treball. Per descomptat, a tot l'equip humà de l'Institut, personal i col·laboradors, sense els quals no seria possible res del que fem.

Volem agrair també el suport rebut per part de diverses institucions privades i administracions públiques catalanes que ens han fet mereixedores de la seva confiança.

Gràcies a tothom.

Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu

Jesuïtes Catalunya

Obra Social "la Caixa"

Generalitat de Catalunya:

- Departament de Benestar Social i Família
- Departament de Salut

CONTACTEU-NOS:

INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA

C/ Santa Rosa, 6

08950 Esplugues de Llobregat
(Barcelona)

Tel. + 34 93 600 61 06

bioetica@ibb.url.edu

www.ibb.url.edu

UNIVERSITAT RAMON LLULL

AMPLIANT HORITZONS

